

Η συγγραφέας Νικόλ-Άννα Μανιάτη και ο «Έκπτωτος ΑΓΓΕΛΟΣ»

Σάββατο, 14 Νοεμβρίου 2015 - 10:41

Από την Μαίρη Γκαζιάνη

«Η αδιαφορία, η έλλειψη αγάπης και ενδιαφέροντος, η αποξένωση, έλλειψη επικοινωνίας, υπερβολική αυστηρότητα, αλόγιστη τιμωρία χωρίς εξηγήσεις, ακόμα και η υποβολή είναι λίγοι από τους λόγους που οδηγούν ένα παιδί να διαστρεβλώσει την πραγματικότητα μέσα στον εύπλαστο ψυχικό του κόσμο και να νιώθει ενοχές ακόμα και για την ύπαρξη του» τονίζει η συγγραφέας Νικόλ-Άννα Μανιάτη, με αφορμή το συγκλονιστικό βιβλίο της «Έκπτωτος Άγγελος».

ΕΡ. Κυρία Μανιάτη γεννηθήκατε στη Κύπρο όπου ζήσατε τα παιδικά σας χρόνια. Ποιες είναι οι πιο έντονες στιγμές που κρατάτε στη μνήμη σας από αυτά τα χρόνια;

ΑΠ. Είναι τόσες πολλές οι στιγμές και οι αναμνήσεις! Οι πιο έντονες, οι στιγμές που χαραχτήκαν βαθιά, θα παραμείνουν προσωπικές.

ΕΡ. Στη συνέχεια η οικογένειά σας μετακόμισε στο Λονδίνο. Πόσο εύκολη ή δύσκολη ήταν η προσαρμογή σας εκεί;

ΑΠ. Η Κύπρος ήταν Αγγλική αποικία, μέχρι τώρα η αγγλική γλώσσα είναι έντονο στοιχείο στο νησί όπως και η νοοτροπία σε θέματα συμπεριφοράς, συναλλαγών και νομικών διεκπεραιώσεων κρατικού χαρακτήρα. Δεν ήταν λοιπόν θέμα προσαρμογής αλλά αλλαγή περιβάλλοντος και συνηθειών.

ΕΡ. Μεγαλώνοντας σπουδάσατε Αγγλική φιλολογία και νοσηλευτική. Τι σας ώθησε και προς τις δυο κατευθύνσεις;

ΑΠ. Το όνειρο μου ήταν η ιατρική, όμως ο πατέρας μου έφερε αντιρρήσεις και με έστειλε για νοσηλευτική. Άντεξα τα τρία χρόνια μέχρι να τελειώσω αλλά ποτέ δεν ακολούθησα το επάγγελμα μετά. Γράφτηκα, μόνη μου πλέον, στην ιατρική και την δεύτερη χρονιά άρχισαν τα προβλήματα επιβίωσης. Οι φοιτητές όφειλαν να είναι παρόντες στα μαθήματα πρωί-απόγευμα χωρίς απουσίες. Μοναδική δικαιολογία χαρτί νοσοκομειακού γιατρού. Ή θα παρακολουθούσες ανελλιπώς ή έχανες τη θέση και θα έψαχνες για άλλο πανεπιστήμιο. Μελέτη, εργαστήρια μετά, πού χρόνος να εργαστείς για επιβίωση. Με πόνο ψυχής άφησα το όνειρο. Τώρα υπάρχουν τα φοιτητικά δάνεια που αποπληρώνεις εν καιρώ με αποκατάσταση στο χώρο εργασίας, τότε όχι. Από καθαρή απόφαση στιγμής -πολύ αργότερα- ακολούθησα Φιλολογία και αυτές οι σπουδές με βοήθησαν να εργαστώ στην Ελλάδα σαν εκπαιδευτικός. Στο ενδιαμέσο διάστημα ασχολήθηκα με διάφορα άλλα επαγγέλματα, αεροσυνοδός, διευθύντρια ξενοδοχείου, και... ποτέ δεν θα ξεχάσω το διάστημα που έζησα στο Παρίσι στο σπίτι του τότε Υπουργού Γεωργίας όταν συντρόφευα τον τρίχρονο γιο του για την εκμάθηση της Αγγλικής. Τρεις ώρες απασχόλησης που μου πρόσφεραν τόσες εμπειρίες.

ΕΡ. Το 1978 εγκατασταθήκατε μόνιμα στην Αθήνα. Ποια ανάγκη σας έφερε στην Ελλάδα;

ΑΠ. Ο σύζυγος Έλληνας, και έπρεπε να επιστρέψει για τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις που δεν μπορούσαν άλλο να αναβληθούν. Κάναμε το τόλμημα όλη η οικογένεια μαζί και... παραμείναμε.

ΕΡ. Εργαστήκατε ως καθηγήτρια αγγλικών και μάλιστα για πολλά χρόνια διατηρούσατε δικό σας κέντρο ξένων γλωσσών. Ποιες διαφορές εντοπίσατε μεταξύ ελληνικής και αγγλικής εκπαίδευσης;

ΑΠ. Αμυδρά έχω αναφέρει μια διαφορά στην ερώτηση 3. Είναι ευρύ θέμα και δεν θέλω να κάνω συγκρίσεις. Άλλωστε, πολλά χρόνια τώρα απέχω σαν εκπαιδευτικός και προτιμώ να μην το θίξω.

ΕΡ. Έχετε εκδώσει εκπαιδευτικά βιβλία -κάποια από αυτά έχουν εγκριθεί από το υπουργείο παιδείας- και έχετε δημοσιεύσει εκπαιδευτικά άρθρα. Η συγγραφή λογοτεχνικών βιβλίων πότε και πώς ξεκίνησε;

ΑΠ. Όταν τα παιδιά μου μεγάλωσαν και έκλεισα πλέον και το φροντιστήριο. Μια προσωπική επώδυνη εμπειρία με συναδελφική προδοσία με είχε ψυχικά καταβάλει και ένιωθα να πνίγομαι από απογοήτευση και πίκρα. Αλλάζοντας εντελώς πρόσωπα, επαγγέλματα και καταστάσεις εκτόνωσα την πίκρα μου με φανταστικούς ήρωες και το έκρυσσα στα συρτάρια. Αυτό το βιβλίο ήταν η αρχή, ανακάλυψα ότι όλες τις εμπειρίες από τη ζωή γύρω μου μπορούσα να τις εκφράσω παραλλαγμένες σε ένα ενδιαφέρον μυθιστόρημα. Έγραψα πέντε πριν εντελώς τυχαία -μέσω του κ. Αβραμίδη- ενδιαφέρθηκε ο τότε εκδοτικός μου οίκος Ωκεανίδα να τα εκδώσει. Το πρώτο που είχα γράψει εκδόθηκε πέμπτο στη σειρά μια που μέχρι τότε είχα συμφιλιωθεί με τα συναισθήματα μου. Ήταν το «Τίμημα». Τώρα, με το καινούριο εκδοτικό μου σπίτι του Ψυχογιού ευελπιστώ να κυκλοφορήσουν ξανά σαν επανέκδοση. Αρχίσαμε με το «Η ελπίδα γύρισε ξανά», σχεδόν έντεκα χρόνια από τότε που πρωτοεμφανίστηκε.

ΕΡ. Πόσα μυστικά μπορούν να κρύβονται «Πίσω απ' τον καθρέφτη» μιας σχέσης;

ΑΠ. Πολλά! Ο «καθρέφτης» δείχνει μόνο αυτό που θέλουμε να δούμε. Τις περισσότερες φορές τα μυστικά είναι καμουφλαρισμένα αλλά δεν θέλουμε ή δεν μπαίνουμε στον κόπο να τα διακρίνουμε. Οι περισσότερες σχέσεις, ερωτικές ή φιλικές, ναυαγούν επειδή δεν «διαβάζουμε» τα σημάδια που μας δείχνει ο καθρέφτης της ψυχής -έστω της συμπεριφοράς- του άλλου.

ΕΡ. Η προδοσία μπορεί να δικαιολογεί την εκδίκηση;

ΑΠ. Η εκδίκηση δεν είναι η λύση. Υπάρχουν όρια όμως. Η ερωτική προδοσία, η απογύμνωση της προσωπικής παρουσίας όπως συνέβη στην ηρωίδα του «Καθρέφτη» δεν την ώθησαν να εκδικηθεί. Αυτό που την ώθησε ήταν η άμεση απειλή τού να πάψει να είναι άνθρωπος, να χάσει την προσωπικότητα, την ελευθερία, το μυαλό και την υπόσταση της με έναν εγκλεισμό σε ψυχιατρική κλινική από τον άντρα που θεωρούσε σύντροφο της ζωής της. Εσείς θα αντιστεκόσασταν στην πρόκληση της ανταπόδοσης;

ΕΡ. «Ο ύπνος των χιλίων ημερών» είναι ο τίτλος ενός ακόμα βιβλίου σας. Η μοίρα είναι συμπτώσεις ή τίποτα δεν είναι τυχαίο;

ΑΠ. Συμπτώσεις, Μοίρα, Πεπρωμένο, Γραφτό, όπως θέλουμε ο καθένας να το αποκαλεί, το σίγουρο είναι ότι κάποια ανώτερη Δύναμη κινεί τα νήματα. Τίποτα δεν εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από μας εκτός από τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις αντιδράσεις μας. Και αυτές από τα βιώματα και τις εμπειρίες μας. Η δύναμη του χαρακτήρα να αντιδράσουμε σε δύσκολες καταστάσεις ποικίλει από άτομο σε άτομο με αποτέλεσμα η έκβαση να είναι διαφορετική πάντα.

ΕΡ. Πόσο ισχυρός μπορεί να γίνει ένας «Αόρατος δεσμός»;

ΑΠ. Ο «Αόρατος Δεσμός» ανάμεσα σε μάνα-παιδί είναι πάντα πολύ ισχυρός. Είναι ο δεσμός, η σύνδεση μεταξύ τους από την δημιουργία του εμβρύου με τον ομφάλιο λώρο. Τι κι αν έχει αποκοπεί με τη γέννα, αυτός ο ψυχικός δεσμός ισχύει πάντα, αόρατος μεν αλλά υπαρκτός. Από τη στιγμή της σύλληψης. Η μελέτη που έκανα με τόμους «Αναπτυξιακής Ψυχολογίας» μου επιβεβαίωσε και τεκμηρίωσε αυτή την άποψη.

ΕΡ. Οι ιστορίες που γράφετε έχουν τη βάση τους σε πραγματικά γεγονότα;

ΑΠ. Πάντα! Ορμώμαι από αληθινά γεγονότα. «Αόρατος Δεσμός» αληθινό συμβάν που συνάντησα όταν ακόμα σπούδαζα σε νοσοκομείο του Λονδίνου. «Κομμένα Λουλούδια» από παιδικούς συμμαθητές του ορφανοτροφείου, «Ύπνος των χιλίων ημερών» από πολύ μεταγενέστερο ατύχημα του γιου μιας φίλης, αλλά και με περιστατικό φίλης μου που «ξαναγύρισε» σε νοσοκομείο και μου μίλησε για το «φως». Εκείνη τη στιγμή ήμουν παρούσα και συγκλονίστηκα. «Έκπτωτος Άγγελος», από ένα μικρό μαθητή μου που πρόσεξα τη συμπεριφορά και τις ενέργειες του. Γενικά η ίδια η ζωή είναι αστείρευτη πηγή έμπνευσης. Ευαισθησία, παρατηρητικότητα, φαντασία, δυνατότητα έκφρασης και έρευνα για τεκμηρίωση είναι μόνο λίγα από τα συστατικά.

ΕΡ. Πως εμπνευστήκατε το βιβλίο σας «Έκπτωτος Άγγελος»;

ΑΠ. Όπως ανέφερα πιο πάνω, από ένα μικρό μαθητή μου. Η αγάπη της μητέρας του και η έλλειψη τιμωρίας ακόμα και όταν χρειαζόταν, μεταφράστηκε στο παιδικό μυαλό λανθασμένα και ένιωθε υπαίτιος για το χωρισμό των γονιών του. Οι προσπάθειες να τιμωρήσει τον εαυτό του από ενοχές ήταν μια απελπισμένη εσωτερική κραυγή ψυχικής αγωνίας για να επιστρέψει ο πατέρας. Το βιβλίο γράφτηκε το 2010 -μετά από εκτεταμένη έρευνα φυσικά- και το έκρυψα. Ήξερα πως ήταν μαχαιριά στην καρδιά, γροθιά στο στομάχι, σκληρό κοινωνικό θέμα αλλά τόσο αληθινό και πρωτοποριακό. Ποτέ κανένας συγγραφέας δεν έχει θίξει το θέμα αυτό. Κακοποίηση κάθε μορφής έχει αναφερθεί και πολυσυζητηθεί, αλλά Αυτοκακοποίηση, και μάλιστα από παιδιά που τιμωρούν με αποτρόπαιους τρόπους τον εαυτό τους δεν έχει ποτέ αναφερθεί. Ο λόγος είναι ότι παραμένει κρυφό, από τα ίδια τα παιδιά, μέχρι κάποιος να το αντιληφθεί και να ζητήσουν βοήθεια. Ήξερα λοιπόν πως το αναγνωστικό κοινό τότε δεν θα μπορούσε να το αποδεχτεί, δεν ήταν έτοιμος ο κόσμος για τόσο συγκλονιστικό και σκληρό θέμα. Ακολούθησαν δύσκολα χρόνια για τη χώρα μας από τότε, ήρθε η κρίση και η αναστάτωση στις ζωές μας που μας έκανε πιο δεκτικούς σε αληθινές καταστάσεις, πιο ώριμους, πιο ωμούς να δεχτούμε τη σκληρή πραγματικότητα και το βιβλίο εκδόθηκε σε μια εποχή με επίκαιρα γεγονότα άλλων παιδιών. Χαίρομαι που έγινε δεκτό με ανοικτό μυαλό, όσο και να πονάει.

ΕΡ. Συγκλονιστικό βιβλίο που καθώς το διαβάζει κάποιος αισθάνεται όλο και περισσότερο ένα σφίξιμο στη καρδιά, στο στομάχι, στο κεφάλι, παντού θα έλεγα. Θεωρώ πως χρειάζονται ιδιαίτερες ψυχικές αντοχές για τη συγγραφή ενός βιβλίου που αναφέρεται στη ψυχική και σωματική βία ενός μικρού παιδιού. Πέστε μου, πως αισθανόσασταν κατά την εξέλιξη της συγγραφής;

ΑΠ. Καταρρακωμένη! Εξαντλημένη ψυχικά και πνευματικά. Η Σοφία ζούσε μέσα μου -πώς αλλιώς θα εξέφραζα στο χαρτί τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τον

εσωτερικό πόνο, τις ψυχικές μεταπτώσεις της; Είχε κυριεύσει όχι μόνο το μυαλό αλλά και τη ψυχή και το πνεύμα μου. Για μήνες ξυπνούσα από έναν ταραγμένο ύπνο με σκηνές της μικρής Σοφίας μπροστά μου. Άλλο τόσο υπέφερα αναγκάζοντας τον εαυτό μου να σκεφτεί και να φερθεί σαν την Καπρίς. Θύμωνα και βούρκωνα καθώς έγραφα τις αποτρόπαιες ενέργειες της στο αθώο παιδάκι. Όμως έπρεπε να δικαιολογήσω αντιδράσεις και συμπεριφορές. Δεν θα μπορούσα ποτέ να γράψω για ενέργειες ηρώων μου χωρίς να μπαίνω στη ψυχή τους και να αναλύω τα «γιατί». Σέβομαι πάνω απ' όλα τον αναγνώστη!

ΕΡ. Συμβουλευτήκατε κάποιο ψυχολόγο για τις περιγραφές σας όσον αφορά τη ψυχική κατάσταση της μικρής, αργότερα έφηβης Σοφίας καθώς και της αυτοκακοποίησης;

ΕΡ. Παιδοψυχολόγους φυσικά! Ανήκω σε μια ομάδα πολιτών-εθελοντών που επισκεπτόμαστε σε τακτά διαστήματα ένα από τα νοσοκομεία για παιδιά εδώ στο Λονδίνο, για λίγες ώρες συντροφιάς, παιχνίδια και δημιουργικές κατασκευές. Τα παιδιά δεν έχουν σχέση με το θέμα που περιγράφω στο βιβλίο, πάσχουν από σοβαρές ή και ανίατες ασθένειες. Όμως η παρουσία παιδοψυχολόγων είναι έντονη και μόνιμη. Τους είμαι ευγνώμων που αφιέρωσαν πολύωρες συνομιλίες μαζί μου και ξεχωριστά ο καθένας, για την υπομονή τους με τις επεξηγήσεις τους και μαρτυρίες παιδιών που είχαν αντιμετωπίσει με το πρόβλημα της αυτοκακοποίησης. Να σημειωθεί ότι τα παιδιά κρύβουν καλά τις ενέργειες του και ποτέ δεν ομολογούν ότι κακοποιούν τον εαυτό τους, μόνο όταν ο γονιός το αντιληφθεί καταφεύγει -όχι πάντα- σε βοήθεια. Είναι τόσο πολύπλευροι οι παράγοντες που η συζήτηση παίρνει ώρες. Όμως είναι ένα καυτό κοινωνικό πρόβλημα πολύ σκληρό να γίνει αποδεκτό ευρέως. Μόνο εδώ στο Λονδίνο αναφέρονται κάθε χρόνο περίπου 25.000 περιπτώσεις παιδιών που υποβάλλουν τον εαυτό τους σε κακοποίηση και που έγιναν αντιληπτά από γονιό ή συγγενή και κατέφυγαν σε παιδοψυχολόγο. Πόσα άλλα άραγε μένουν στην αφάνεια;

ΕΡ. Συμπερασματικά η αγάπη από μόνη της δεν είναι αρκετή να ξορκίσει οποιοδήποτε κακό. Πολλές φορές χρειάζεται η έγκαιρη παρέμβαση του ειδικού. Ο Μάρκος και η Αλεξάνδρα όφειλαν να διαπιστώσουν τα προβλήματα αυτοκακοποίησης νωρίτερα. Θεωρείτε ότι οι γονείς -ασυνείδητα- εθελουφλούν;

ΕΡ. Κανένας γονιός δεν εθελουφλεί, εκτός αν είναι αδιάφορος, ή θεωρεί το παιδί του εμπόδιο ή λάθος. Η αγάπη και μόνο που κυριαρχεί μέσα του για το παιδί του

δεν τον αφήνει να πιστέψει μια τέτοια δυνατότητα. Είναι αδιανόητο, εξωπραγματικό να κάνει το ίδιο το παιδί σου τέτοιες ενέργειες. Η αδιαφορία, η έλλειψη αγάπης και ενδιαφέροντος, η αποξένωση, έλλειψη επικοινωνίας, υπερβολική αυστηρότητα, αλόγιστη τιμωρία χωρίς εξηγήσεις, ακόμα και η υποβολή είναι λίγοι από τους λόγους που οδηγούν ένα παιδί να διαστρεβλώσει την πραγματικότητα μέσα στον εύπλαστο ψυχικό του κόσμο και να νιώθει ενοχές ακόμα και για την ύπαρξη του. Πολύπλευρο, ποικιλόμορφο, ιδιαίτερα λεπτό θέμα, και δυστυχώς αυξάνονται οι περιπτώσεις με το σημερινό τρόπο ζωής, δυσκολίες επιβίωσης, έλλειψη χρόνου για επικοινωνία με τα παιδιά και συντροφικότητα. Το βιβλίο αυτό δεν είναι δοκίμιο ή ψυχολογική μελέτη, είναι η πραγματικότητα σε μορφή μυθιστορήματος για να κρατά το ενδιαφέρον. Οι παρουσιάσεις αυτού του βιβλίου μετατρέπονται σε συζητήσεις, ανταλλαγές απόψεων και εμπειριών και... καθόλου παράξενο, στο τέλος, σχεδόν όλοι, αναφέρουν περιστατικό που μέχρι εκείνη τη στιγμή είχαν διαγράψει ή δεν είχαν δώσει την απαιτούμενη σημασία.

ΕΡ. Γνωρίζουμε ότι αυτά τα γεγονότα -ίσως και σκληρότερα- συμβαίνουν και στην αληθινή ζωή. Ποιο μήνυμα θέλατε να περάσετε μέσα από το βιβλίο σας;

ΑΠ. Το βιβλίο αυτό είναι πρωτοποριακό, σκληρό, ευαίσθητο αλλά αληθινό. Μόνο οι ήρωες είναι φανταστικά πρόσωπα. Θέλει γερά νεύρα και ανοικτό μυαλό. Δεν θέλω να περάσω μηνύματα, ζητώ την ευαισθητοποίηση, το ενδιαφέρον, την επιμόρφωση από κατάλληλους φορείς σε γονείς και εκπαιδευτικούς για να διακρίνουν έγκαιρα τα πρώτα σημάδια και την ευαισθησία όσων προσέξουν κάτι σε παιδάκι να κινηθούν κατάλληλα. Με ικανοποίηση βλέπω ότι κάποιοι Δήμοι ήδη διοργάνωσαν και διοργανώνουν τέτοιες εκδηλώσεις με αφορμή τον «Έκπτωτο Άγγελο». Εύχομαι μόνο να ήμουν ειδικός σε αυτό το πολύμορφο ψυχολογικό θέμα για να μιλήσω σε κόσμο με τη σιγουριά που δίνουν οι γνώσεις ενός έμπειρου παιδοψυχολόγου.

ΕΡ. Κατά πόσο υπάρχουν μέσα στα βιβλία σας;

ΑΠ. Δεν θα έγραφα αν δεν «ζούσα» ή «υπήρχα» στα βιβλία μου.

ΕΡ. Το επόμενο βιβλίο σας με τι θέμα θα καταπιάνεται;

ΑΠ. Κοινωνικό κι' αυτό όπως σχεδόν όλα μου. Η ηρωίδα μετά από δύσκολη και ταραχώδη παιδική ηλικία καταφέρνει με πείσμα και επιμονή να φτάσει τους στόχους της. Καταξιωμένη πλέον γιατρός έρχεται αντιμέτωπη με ένα τρομερό δίλημμα που την πιέζει να καταπατήσει τον ιερό όρκο του Ιπποκράτη. Την πρώτη φορά από σεβασμό και αγάπη, τη δεύτερη για το δικαίωμα να λέγεται «άνθρωπος». Γιατί προκύπτουν τα διλήμματα; Πώς θα αντιδράσει; Τι επιπτώσεις θα έχει η μια ή η άλλη απόφαση της; Τι ρόλο έπαιξαν τα βιώματα της παιδικής ηλικίας για να έρθει αντιμέτωπη με αυτά τα διλήμματα; Ο τίτλος του «Οι Σιωπές της ενοχής». Και οι απαντήσεις τον Ιούνιο του 16.

ΕΡ. Τι θα θέλατε να πείτε ως επίλογο της κουβέντας μας;

ΑΠ. Θα ήθελα να δώσω μια ευχή σε όλους. Ανεξάρτητα από το τι ζήσαμε, τι μας συνέβη ή τι προβλήματα αντιμετωπίζουμε, εμείς είμαστε οι δημιουργοί του εσωτερικού «είναι» μας. Δύναμη εύχομαι πάντα, σθένος ψυχικό και προπαντός κατανόηση για τους γύρω μας. Η αγάπη βρίσκει τη δύναμη να εκφραστεί με πολλούς τρόπους.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία σας.